

Wat te doen met psychofarmaca in de palliatieve fase?

Anna Krikke, psychiater, UMCG
8 november 2024

Disclosure

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen of zie hieronder
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Bedrijven:
<ul style="list-style-type: none"> • Sponsoring of onderzoeksgeld • Honorarium of andere (financiële) vergoeding • Aandeelhouder • Andere relatie, namelijk ...	<ul style="list-style-type: none"> • geen • geen • geen • nvt

Palliatieve fase, psychofarmaca?

- Afbouwen van niet-essentiële medicatie
Medicatie last verminderen
- Zijn psychofarmaca essentieel?
- Welke wel, welke misschien niet?
- Hoe af te bouwen of te stoppen?

umcg

ADHD—
MEDICATIE

STEMMINGSTABILISATOREN

ANTIDEPRESSIVA

ANTIPSYCHOTICA

SLAAPMIDDELEN

umcg

Essentieel in palliatieve fase

- Focus op comfort
- Impact van psychofarmaca op kwaliteit van leven
- Stabiliteit van de psychiatrische stoornis
- Psychiatrische voorgeschiedenis
  - ~ kans op recidief van de stoornis
  - ~ kans op onttrekkingsymptomen

Antidepressiva

- Afbouw RL 2023, vnl observ. onderzoek, expert opinion
- Onttrekkingsymptomen bij afbouw/staken SSRI's
2013: prevalentie van 20-78% onttrekkingsymptomen bij
fluoxetine of paroxetine
- ~ downregulatie post syn serotonine receptoren
~ afname post syn blokkade, meer heropname serotonine
~ anticholinerge rebound: zweten, angst, tremor, slapeloosheid

Onttrekkingsverschijnselen Antidepressiva

Griepachtige verschijnselen

- Hoofdpijn
- Lethargie
- Zweeten
- Rillingen
- Moeheid
- Eetlustvermindering
- Spierpijn

Sensorische symptomen

- Elektrische schokken
- Paresthesieën
- Palinopsie

Slaapstoornissen

- Slecht inslapen
- Nachtmerries

Evenwichtsproblemen

- Duizeligheid
- Coördinatiestoornissen

Psychische klachten

- Angst
- Somberheid
- Prikkelbaarheid, irritatie
- (Hypo-)Manie

Gastrointestinale sympt

- Misselijkheid
- Braken
- Diarree
- Anorexie

Extrapiramidale sympt

- Bewegingsstoornissen
- Tremoren

Overig

- Hartritme stoornissen
- Cognitieve stoornissen

	CITALO	EsCITAL	FLUVOX	PAROX	SERTRA	DULOX	VENLAF
week	dosering in mg per dag						
1	20	10	50	20	50	60	75
2	10	5	30	10	25	30	37,5
3	6	3	20	7	15	15	20
4	4	2	15	5	10	10	12
5	3	1,5	10	3	7.5	6	7
6	2	1	5	2	5	4	5
7	1	0,5	2,5	1	2,5	2	3
8	0,5	0,25	0	0,5	1,25	1	2
9	0	0		0	0	0	1
<i>vloeibaar?</i>	<i>druppel</i>	<i>druppel</i>	-	<i>suspensie</i>	<i>suspensie</i>	-	0 -

	TCA	MAO-rem	MIRTAZA	BUPROPI	TRAZOD	VORTIOX
week	dosing in mg per dag					
1	100	50	30	300	150	20
2	75	40	15	150	100	15
3	75	40	15	150	100	15
4	50	30	7,5	150	50	10
5	50	30	7,5	0	50	10
6	25	20	0		0	5
7	25	20				5
8	10	10	<i>smelttablet</i>			0

Antidepressiva

- Psychiatrische VG mee wegen
- Als toch afbouw dan LANGZAAM
  - onttrekkingsymptomen
  - terugval in stemming of angst
- Kunnen niet parenteraal gegeven
- Overweeg bij toedienings problemen omzetten naar SSRI in druppel/suspensie vorm, smelttablet

Antipsychotica

Voor welke indicatie gestart?

- Schizofrene psychose
- Stemmingstabilisator
- Additie bij antidepressivum
- Off-label bij gedragsstoornissen

Voorgeschiedenis, eerdere discontinuering?

umcg

Antipsychotica

	T1/2 in uren	Bijzondere toedieningen		
Aripiprazol	75	drank	depot inject.	
Olanzapine	30	smeltablet	depot inject.	kortw. inject.
Risperidon	3	smeltablet		
Paliperidon	23		depot inject.	
Quetiapine	7	MGA		
Clozapine	12	smeltablet		
Haldol	12	druppels	depot inject.	kortw. Inject.

Stemmingsstabilisatoren

- Bij bipolaire stemmingsstoornis
- Verhoogde kans op ontregeling bij o.a. corticosteroiden gebruik, pijn, slaapstoornis
- Bij voorkeur handhaven
  - lithium
  - valproïnezuur
  - lamotrigine
  - quetiapine
  - olanzapine
  - carbamazepine
  - clozapine

Slaapmiddelen

umcg

Omrekeningstabel benzodiazepinen

	werkingsduur	Vb dosis mg	= mg diazepam	Omr factor
alprazolam	ML (T _{1/2} 12-15)	1	10	10 x
<i>diazepam</i>	L (T _{1/2} 20-48)	10	10	1 x
flurazepam	L (T _{1/2} 47-99)	30	10	0,33 x
<i>lorazepam</i>	K (T _{1/2} 12-16)	2,5	12,5	5 x
<i>midazolam</i>	UK (T _{1/2} 1-2,5)	15	20	1,33 x
nitrazepam	M (T _{1/2} 30)	5	5	1 x
oxazepam	K (T _{1/2} 4-15)	50	15	0,3 x
temazepam	K (T _{1/2} 7-11)	20	10	0,5 x
zolpidem	K (T _{1/2} 2,5)	10	10	1 x
zopiclon	K (T _{1/2} 7)	7,5	10	1,33 x

Conclusies

- Indicatie en duur van gebruik
- Psychiatrische voorgeschiedenis
- Effecten eerdere afbouw, onttrekking, terugval
- Per categorie (AD, AP, SS, SL) differentiatie
- Maatwerk!

umcg